

ONDERZOEKS- EN
ADVIESBUREAU

Veldhoven Daalseweg/Schippershof

Inventariserend veldonderzoek door middel van
proefsleuven

BAAC rapport A-11.0065

maart 2010

Auteur:

drs M.Bink

Status:

Definitief

Colofon

ISSN: 1873-9350

Redactie: drs. P. Weterings
Auteur: drs. M. Bink
Met een bijdrage van: D.F.A.E. Voeten, MSc
Veldwerk: drs. M. Bink
E. Coppens, MA
E.L. Nijland, BA

Tekeningen: drs. M. Bink
Determinatie vondsten: niet van toepassing

Copyright: Gemeente Veldhoven/ BAAC bv 's-Hertogenbosch

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente Veldhoven en/of BAAC bv 's-Hertogenbosch.

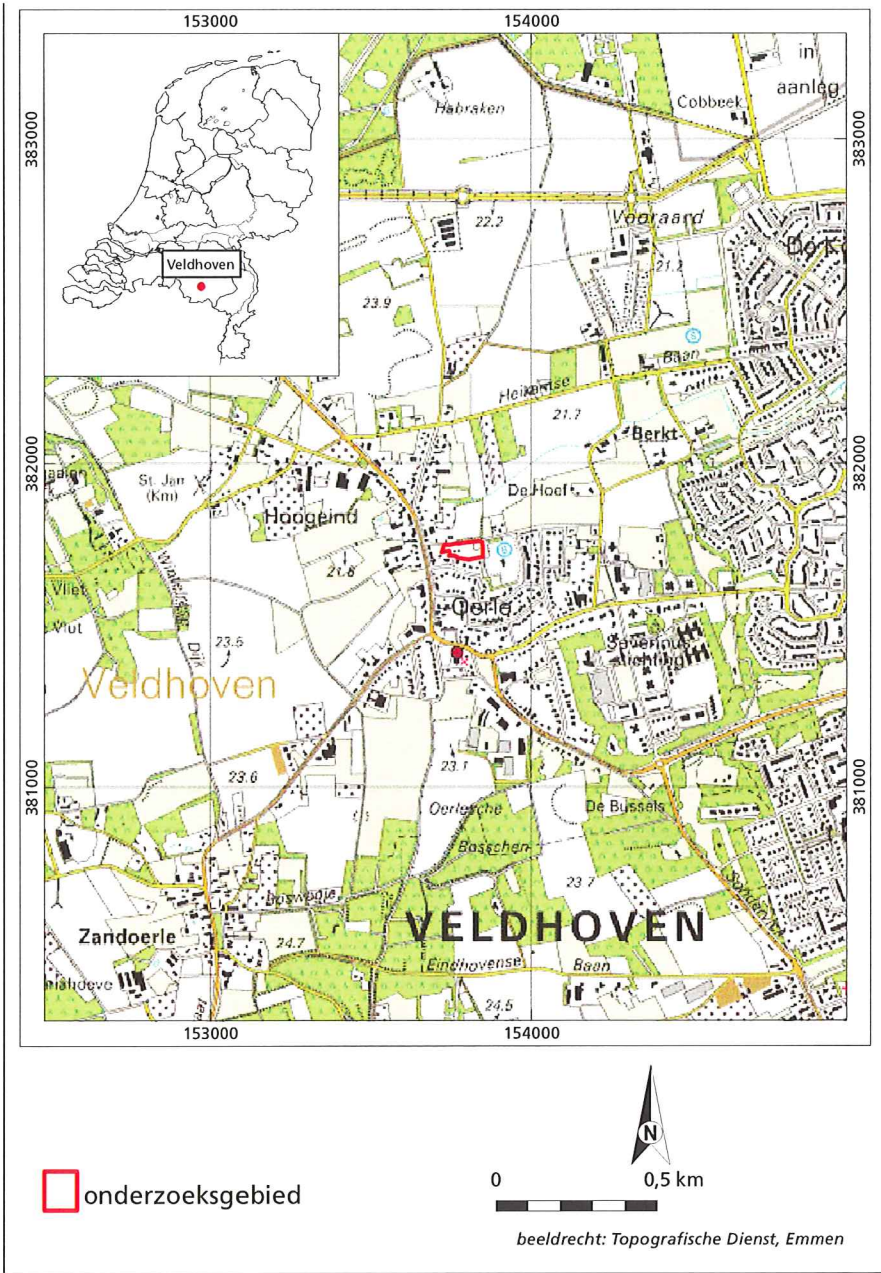
BAAC bv
Onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en
Cultuurhistorie

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 613 62 19
Fax.: (073) 614 98 77
E-mail: denbosch@baac.nl

Postbus 2015
7420 AA Deventer
Tel.: (0570) 67 00 55
Fax.: (0570) 61 84 30
E-mail: deventer@baac.nl

Inhoud

1	■ Inleiding	7
	1.1 Ligging van het plangebied	7
	1.2 Administratieve gegevens	8
2	■ Achtergrond	9
	2.1 Geologische, geomorfologische en bodemkundige achtergrond	9
	2.2 Archeologische achtergrond	9
	2.3 Historische achtergrond	11
	2.4 Archeologische verwachting	11
3	■ Onderzoeksvragen	13
4	■ Werkwijze	15
5	■ Bodemopbouw	17
	5.1 Geomorfologie	17
	5.2 Bodem	17
	5.3 Interpretatie	18
6	■ Sporen en vondsten	19
	6.1 Sporen	19
	6.2 Vondsten	19
7	■ Beantwoording van de onderzoeksvragen en aanbevelingen	23
	7.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	23
	7.2 Waardering	25
	7.3 Aanbevelingen	25
8	■ Samenvatting en conclusie	27
9	■ Literatuur en bronnen	29
	■ Bijlagen	31
	- Bijlage 1	33
	- Bijlage 2	35

Afb. 1.1 Veldhoven, Daalseweg, locatiekaart.

1 Inleiding

Op 21 februari 2011 heeft BAAC bv aan de Daalseweg te Veldhoven een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven uitgevoerd. Reden voor het onderzoek zijn de woningbouwplannen in het kader van het project Schippershof, waarbij 51 grondgebonden woningen en 38 appartementen gebouwd zullen worden. Binnen het onderzoeksgebied, dat 5225 m² meet, zullen vier vrijstaande woningen worden gebouwd. Door de bouw zullen eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische resten worden vernietigd.

Het onderzoeksgebied bestaat deels uit huis met erf en moestuin, deels uit een hondenuitlaatterrein en deels uit braakliggende grond. Voorafgaand aan het onderzoek waren de op het braak liggende gedeelte voorheen aanwezige tuinen opgeruimd.

Tijdens het onderzoek bleek dat het terrein grotendeels was verstoord. Bij het onderzoek zijn geen sporen of vondsten ouder dan de twintigste eeuw aangetroffen. Om deze reden adviseert BAAC bv het terrein vrij te geven voor bodemversturende activiteiten.

1.1 Ligging van het plangebied

Het plangebied is gelegen aan de oostzijde van het historische centrum van Oerle (afb. 1.2). Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door de Daalseweg, aan de oostzijde door het Smidsvuurke, aan de zuidzijde door de Berthastraat en aan de westzijde door de bebouwing langs de Kerkstraat.

1.2 Administratieve gegevens

Gemeente:	Veldhoven
Toponiem:	Daalseweg
BAAC projectnummer:	A-11.0065
ARCHIS meldingsnummer:	45.347
ARCHIS onderzoeksnummer:	34.903
Centrum-coördinaten:	153.775/381.725
NW:	153.727/381.749
NO:	153.848/381.709
ZW:	153.718/381.715
ZO:	153.842/381.758
Opdrachtgever:	Gemeente Veldhoven
Bevoegde overheid:	Gemeente Veldhoven
Documentatie:	Provinciaal depot Bodemvondsten, 's-Hertogenbosch
Complextypen:	n.v.t.
Datering:	n.v.t.

2 Achtergrond

2.1 Geologische, geomorfologische en bodemkundige achtergrond (D. Voeten)

Het plangebied maakt deel uit van het Brabants Massief, dat gekenmerkt wordt door zuidoost-noordwest georiënteerde breuklijnen als gevolg van opheffing en daling van de aardkorst. Gedurende het Vroeg en Midden Pleistoceen beïnvloedden de activiteiten van afwisselend de Maas en de Rijn de vorming van het landschap; afwisselend werden pakketten fijn en grof zand en kleilagen afgezet. Deze afzettingen zijn afgedekt met een dik pakket dekzand dat gedurende de laatste fase van het Laat Pleistoceen (Weichselien) is afgezet. Het pakket dekzand is bepalend voor de ontwikkeling van het Holocene en het huidige landschap. Doordat het landschap aan het eind van het Pleistoceen schaars was begroeid, is onder invloed van wind het dekzand verstoven waardoor dekzandruggen en -welvingen zijn ontstaan. Door landbouwactiviteiten in de middeleeuwen en de nieuwe tijd heeft zich op sommige plaatsen een al dan niet dik esdek ontwikkeld.

Op de geomorfologische kaart¹ is het onderzoeksgebied gekarteerd als dekzandruggen, al dan niet met oud bouwlanddek (3L5) (afb. 2.1). Ten noorden van het plangebied bevindt zich volgens de geomorfologische kaart een west-oost georiënteerde dalvormige laagte zonder veen (2R2) dit is het beekdal van de Rundgraaf. Uit oud kaartmateriaal blijkt echter dat het dal van de Rundgraaf direct ten westen van het onderzoeksgebied heeft gestroomd (zie afb. 6.2). Op de bodemkaart is het onderzoeksgebied gekarteerd als gebied met hoge zwarte enkeerdgronden met een grondwatertrap van VII (code zEZ23-VII).

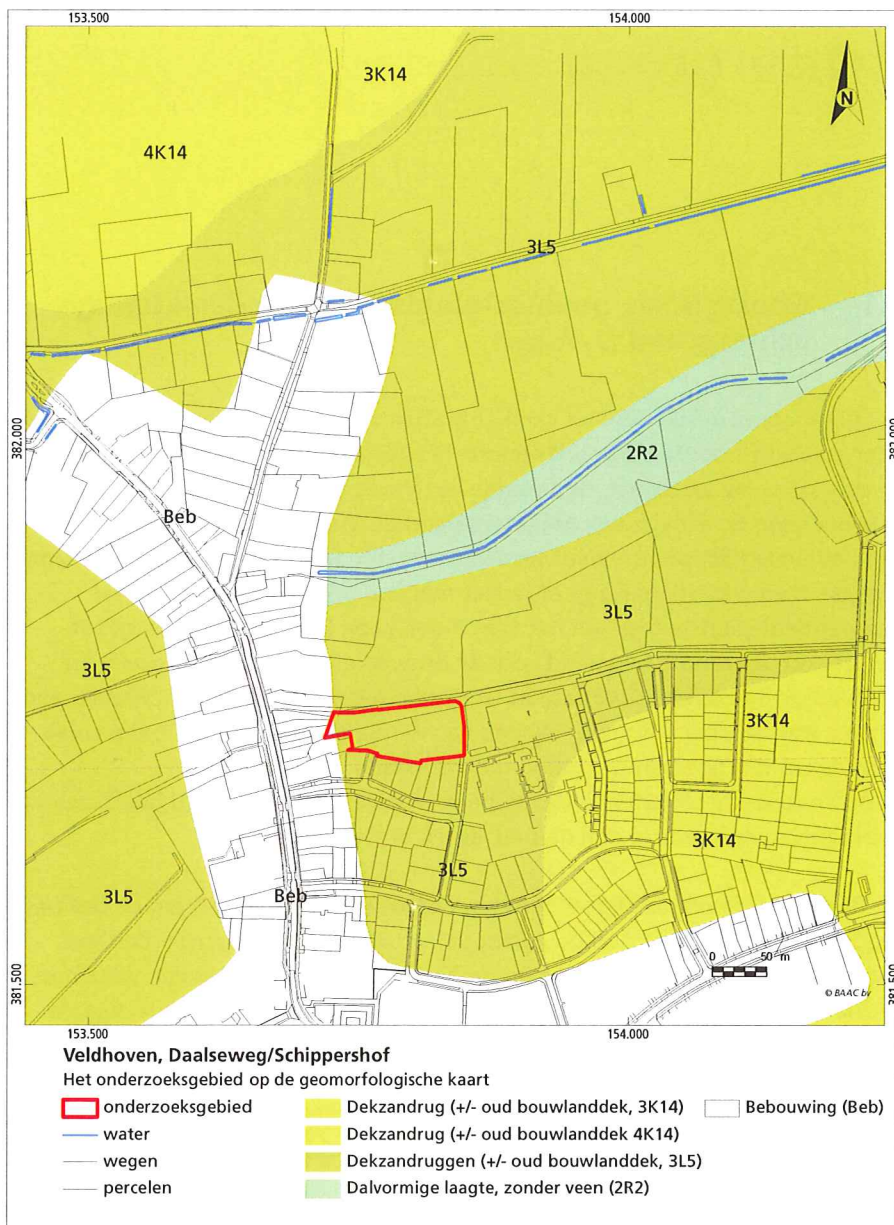
2.2 Archeologische achtergrond

Uit het onderzoeksgebied zijn geen vondstmeldingen bekend. Rondom het onderzoeksgebied is wel een groot aantal onderzoeken uitgevoerd, met name in het kader van de ontwikkeling van het bedrijventerrein Habraken ten noorden van het plangebied en de woningbouwlocatie Zilverackers ten westen en zuidwesten van het plangebied.

Op circa 350 m ten noordoosten van het onderzoeksgebied is in het kader van de ontwikkeling van het bedrijventerrein Habraken een waterput opgegraven die dateert uit de midden bronstijd A (1800-1500 v. Chr.)²

1 Stiboka 1983.

2 Brouwer 2009.

Afbeelding 2.1 Het onderzoeksgebied, geprojecteerd op de geomorfologische kaart.

Ten westen van het onderzoeksgebied is in het kader van de ontwikkeling van woningbouwlocatie Zilverackers een groot proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.³ Daarbij zijn nederzettingen uit de ijzertijd, de Romeinse tijd de vroege en volle middeleeuwen en uit de nieuwe tijd aangetroffen.

Het terrein direct ten noorden van het onderzoeksgebied behoort tot hetzelfde plangebied als het onderzoeksgebied. Hier heeft ArchAeO een quickscan en veldcheck voor uitgevoerd.⁴ Uit diverse milieukundige booronderzoeken ter plaatse bleek dat de grond in het grootste deel van het plangebied tot op grote diepte verstoord was. Voor één perceel was dit niet duidelijk. Hier zijn door F. Kortlang (ArchAeO) enkele proefputten gegraven waaruit bleek dat ook hier de bodem tot grote diepte verstoord is.⁵

- 3 Het noordelijk deel dat het dichtst bij het onderzoeksgebied is gelegen is onderzocht door BAAC: Van der Weerden in voorbereiding.
- 4 Van der Weele/Kortlang 2009; geen onderzoeksmeldingsnummer bekend.
- 5 Van der Weele/Kortlang 2009.

Binnen het onderzoeksgebied heeft ArchAeO een veldtoets en advies uitgebracht.⁶ Uit de hierbij gezette boringen blijkt dat sprake is van een A-C profiel waarbij onder het humeuze dek steeds een menglaag van 5 tot 30 cm dikte aanwezig is. Op basis hiervan is besloten tot een onderzoek door middel van proefsleuven in het plangebied.

2.3 Historische achtergrond

De gemeente Veldhoven is op 1 mei 1921 ontstaan door het samenvoegen van de vier gemeenten Oerle, Veldhoven, Zeelst en Meerveldhoven. Het onderzoeksgebied bevindt zich binnen de grenzen van de voormalige gemeente Oerle. De naam 'Oerle' is al bekend uit een oorkonde uit 1249. De naam is samengesteld uit de woorden 'oer', welke 'iets groots, belangrijks, ouds of oorspronkelijks' betekent, en 'le', een afgeleide van lo, loo, wat als open plek in het bos wordt verklaard. De naam Oerle staat dus voor een oude, open plek in het bos.⁷

In de periode 1000-1250 was het huidige centrum van Oerle het domein van een Frankische grondheer. Deze heer heeft het domein bewoond binnen een omgracht terrein, waarbinnen zich een woning en een kerkje bevonden. Van hieruit heeft zich het huidige Oerle ontwikkeld en wordt daarom ook wel Kerkoerle genoemd. Het onderscheidde zich zo van het iets zuidwestelijk gelegen gehucht Zandoerle, dat haar naam dankt aan de schrale zandgronden. Het vermoeden is dat het gehucht Zandoerle pas na de stichting van de kerk aan haar voorvoegsel kwam en dus al een vroegere oorsprong heeft dan Kerkoerle.⁸

Het onderzoeksgebied is gelegen ten oosten van de kern van Kerkoerle. Op de topografische kaart uit 1843 is te zien dat Kerkoerle wordt omringd door een gebied met veel weidegronden, waartussen enkele kleinere akkers gelegen zijn (afb. 2.2). Akkercomplexen bevinden zich op grotere afstand rond het dorp.

Direct langs de westgrens van het onderzoeksgebied is op oude kaarten nog de loop van de Rundgraaf te zien. Deze beek is thans verlegd naar een sloot ten noorden van het terrein van milieutechniek en oliehandel Schippers (Oude Kerkstraat 42a). Op de oudste kadastrale kaart is het westelijk deel van het onderzoeksgebied in gebruik als tuin en erf en het oostelijk deel als bouwland. Rondom het oostelijke deel is op de topografische kaart uit 1901 een houtwal zichtbaar.

2.4 Archeologische verwachting

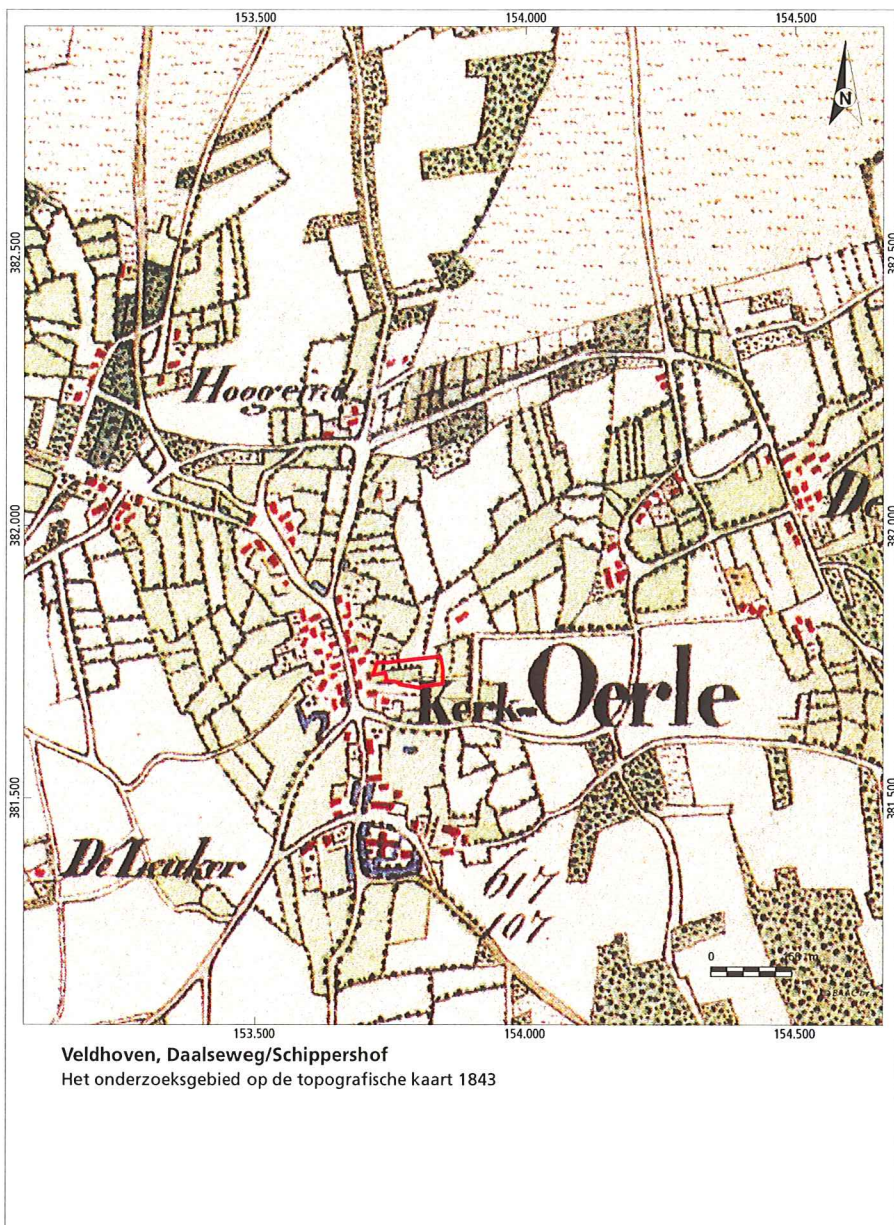
Doel van het Inventariserend Veldonderzoek (IVO) is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Het IVO gebeurt door middel van proefsleuven, waarbij nadere informatie wordt verkregen over de verwachte archeologische waarden. Indien een vindplaats aanwezig is, dan dient de inhoudelijke en fysieke kwaliteit (aard, datering, karakter, omvang, gaafheid, conservering) van de vindplaats vastgesteld te worden.⁹

6 Van der Weele/Kortlang 2010; geen onderzoeks-meldingsnummer bekend.

7 Bijnen 2005, 13-14.

8 Bijnen 2005.

9 Kortlang/van der Weele 2010, 4.

Afb. 2.2 Het onderzoeksgebied geprojecteerd op de topografische kaart uit 1843.

Er is een kans op het aantreffen van sporen van bewoning zoals greppels, kuilen, waterputten en sporen van extensief gebruik (akkerbouw) vanaf de Late Prehistorie.¹⁰

10 Kortlang/van der Weele 2010, 6.

3 Onderzoeksvragen

Voor het onderzoek is een Programma van Eisen opgesteld,¹¹ waarin de volgende onderzoeksvragen zijn verwoord.

■ Algemeen

1. Zijn er archeologische resten (sporen, structuren en vondsten) in de bodem aanwezig, of zijn er aanwijzingen dat deze hier verwacht mogen worden?
2. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hier dan voor te geven?

■ Gaafheid en conservering van de vindplaatsen

1. In welke lagen, zones of gebieden bevinden zich gave en goed geconserveerde archeologische resten of waar zijn ze te verwachten?
2. Wat is de mate van conservering en gaafheid van de archeologische resten?

■ Perioden en sites

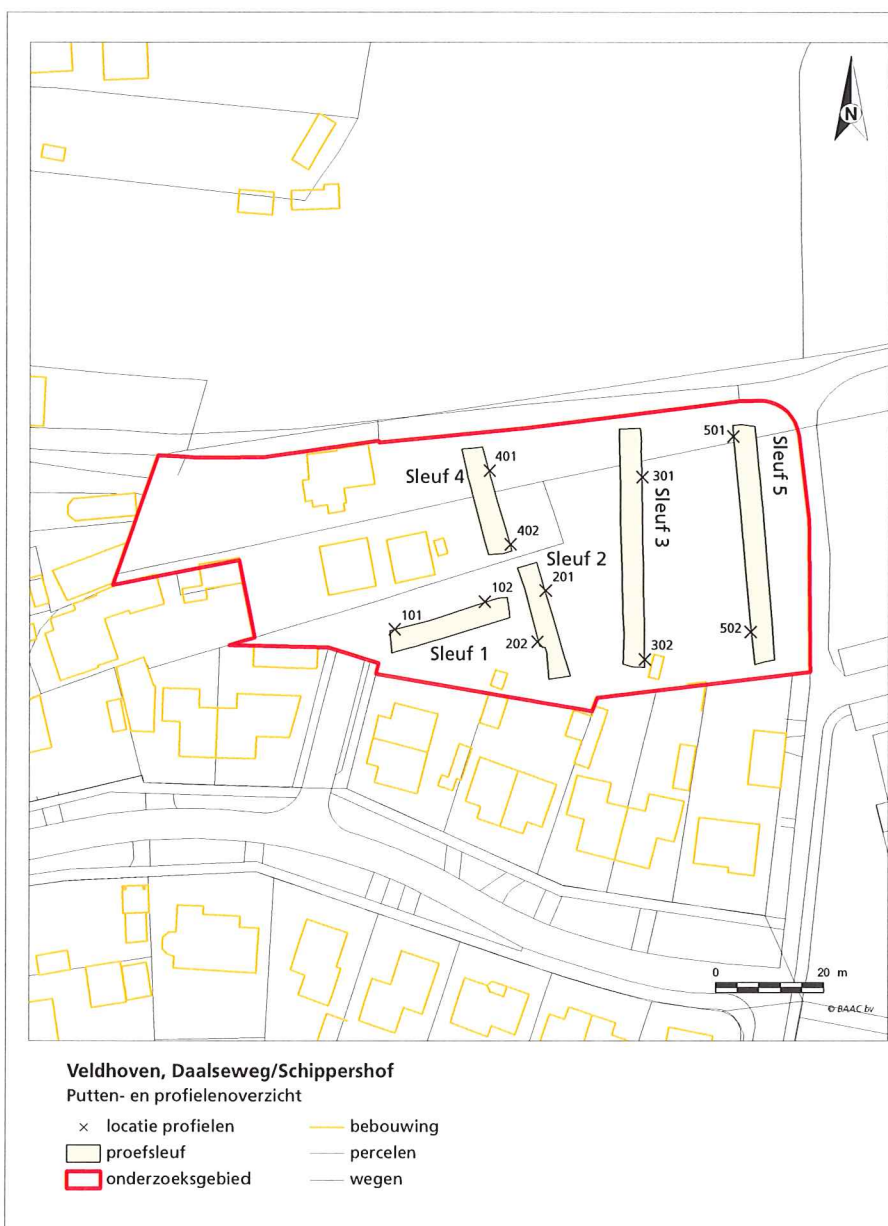
1. Indien archeologische resten aanwezig zijn, kunnen er binnen de vindplaats aparte sites onderscheiden worden en op welke gronden?¹²
2. Wat is de begrenzing en de ruimtelijke spreiding, zowel in horizontale als verticale zin, van de sites en wat is de onderlinge samenhang?
3. Wat is per archeologische *site* in het onderzoeksgebied:
 - a. de ligging (inclusief diepteligging) en begrenzing
 - b. de geologische en/of bodemkundige eenheid
 - c. de omvang (inclusief verticale dimensies)
 - d. aard /complextype / functie
 - e. de samenstelling van de archeologische resten (grondsporen en mobilia)
 - f. de vondst- en spoordichtheid
 - g. de stratigrafie
 - h. de ouderdom, periodisering, typechronologische classificatie
4. Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (off-site-patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen, etc?
5. Zijn er aanwijzingen voor agrarische en/of ambachtelijke activiteiten? Zo ja, waaruit blijkt dat en welke kenmerken zijn hieraan naar analogie van vraag 3 aan te geven?
6. Kunnen meerdere bewoningsfasen onderscheiden worden? Zo ja, in welke mate zijn deze aaneensluitend?
7. Wanneer en waarom zijn de sites en de vindplaats in zijn geheel verlaten of in onbruik geraakt?

11 Kortlang/van der Weele 2010.

12 Met vindplaats wordt in algemene zin bedoeld een locatie waar sporen of vondsten aangetroffen zijn. Onder site wordt hier verstaan een clustering van structuren, sporen en vondsten die in tijd, ruimte en complextype bij elkaar horen. Sites kunnen zich op meerdere niveaus manifesteren (bijvoorbeeld nederzetting, erf, individueel gebouw). Op het laatste niveau kan beter van structuren of fenomenen gesproken worden.

■ Landschap en bodem

1. Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de sites (geologie, bodemkunde, geomorfologie, afstand tot water, reliëf)?
2. Wat is de paleo-ecologische context van het onderzoeksgebied? Liggen in de omgeving locaties die voor pollenanalyse bemonsterd kunnen worden?
3. Kan aan de hand van archeologisch vondstmateriaal uit het cultuurdek een uitspraak worden gedaan over de ouderdom en/of de vorming van dit cultuurdek?
4. Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat is het effect daarvan?

Afb. 4.1 Putten- en profielenoverzicht.

4 Werkwijze

Het veldwerk is uitgevoerd op basis van de KNA en het Programma van Eisen.¹³ Het totale onderzoeksgebied meet 5225 m². In totaal zijn 5 proefsleuven aangelegd met een gezamenlijke oppervlakte van 602 m², ofwel 11,5 procent van het onderzoeksgebied.

In de sleuven is één vlak aangelegd, namelijk onder het humeuze dek, in de top van de natuurlijke bodem waar de sporen zichtbaar zijn.

De aanleg van alle vlakken vond plaats door een mobiele graafmachine met gladde bak, onder begeleiding van een senior KNA archeoloog. De bovengrond werd laagsgewijs afgegraven tot op de natuurlijke bodem. Bij de aanleg van het vlak werden eventuele vondsten verzameld en werd het vlak achter de graafmachine aan opgeschaafd. Met een metaaldetector werd het vlak afgezocht naar metalen voorwerpen.

Het vlak werd gefotografeerd en ingekrast, en alle aanwezige sporen werden genummerd. Vervolgens zijn de sporen digitaal getekend door middel van een Robotical Total Station. De sporen werden beschreven in de database Odile. Profielen zijn handmatig getekend op schaal 1:20. Van de vlakken en sporen is de hoogte ten opzichte van het NAP bepaald.

In alle proefsleuven zijn twee profielstaten van één meter breed opgenomen. De locatie van de profielen is weergegeven in afbeelding 4.1.

De vaste meetpunten ten behoeve van het gebruik van de Total station zijn door middel van een GPS bij de start van het onderzoek uitgezet.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het PvE, de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.2 en de interne procedures van BAAC.

¹³ Kortlang/van der Weele 2010.

Afb. 5.1 Profiel 302 in sleuf 3.

Afb. 5.2 Profiel 201 in sleuf 2.

5 De bodemopbouw (D. Voeten)

5.1 Geomorfologie

Bij het veldonderzoek is naar voren gekomen dat de C-horizont van het plangebied bestaat uit matig tot sterk lemig dan wel siltig zand. Binnen deze eenheid is plaatselijk een subtiele gelaagdheid waargenomen (zie afb. 5.1). Het betreft hier verspoeld (dek)zand dat als fluvioperiglaciale afzettingen tot de Formatie van Boxtel gerekend wordt.¹⁴ Als gevolg van sterke variaties in de permeabiliteit van de ondergrond heeft zich een C-horizont met gley-verschijnselen (een Cg-horizont) ontwikkeld. Dit uit zich in het voorkomen van relatief scherp begrensde oranje tot oranjebruine ijzervlekken in een doorgaans witgrijze tot lichtgeelgrijze matrix. Het materiaal dat de C-horizont vormt is afgezet onder glaciële omstandigheden.

In de lager gelegen delen van het landschap werd verspoeld materiaal afgezet dat, afhankelijk van de bron van het materiaal en de aard van het transportmedium (lucht of water), lokaal sterk kan variëren in korrelgrootte. In hoog-energetische milieus zullen grof zand en fijn grind zijn afgezet terwijl in laag-energetische afzettingmilieus meer fijn zand en leem is afgezet. Variaties in wind- of stroomsnelheid maakten dat plaatselijk gelaagdheid kon ontstaan. De aanwezigheid van een dalvormige laagte binnen of nabij het plangebied onderschrijft de interpretatie dat er materiaal van de hoger gelegen delen van het landschap, zoals de westelijk gelegen dekzandruggen, geaccumuleerd is binnen het plangebied. Dit beeld wordt bevestigd door de hoogtekartaar.¹⁵ De maaiveldhoogte binnen het plangebied bedraagt gemiddeld circa 21,75 meter NAP waarbij het maaiveld ter hoogte van de westelijker en zuidelijker gelegen intacte dekzandruggen gemiddeld circa 2 meter hoger gelegen is.

5.2 Bodem

Door de aanwezigheid van een (zwartbruin) humeus dek met een dikte van gemiddeld meer dan 50 centimeter moet binnen het plangebied over hoge zwarte enkeerdgronden gesproken worden. De bodemkaart rept in deze context over hoge zwarte enkeerdgronden in lemig fijn zand (zEZ23). Als de profielen beschouwd worden valt op dat het hier geen intact plaggendek met een meerfasige opbouw betreft zoals die wel ter hoogte van de westelijk gelegen dekzandruggen zijn aangetroffen.¹⁶ De bodem binnen het plangebied is, getuige de aanwezigheid van scherp begrensde verstoringen waarin duidelijk de vorm van een (getande) graafmachinebak is te herkennen, (sub)recentelijk machinaal vergraven. Als gevolg hiervan is binnen het plangebied een AC-profiel ontstaan waarbij tussen het humeuze dek en de schone C-horizont een circa 20

14 Schokker et al. 2003.

15 AHN 2011 (www.ahn.nl).

16 Van der Weerden in voorbereiding.

tot 40 centimeter dikke menglaag is gevormd waarbinnen scherp begrensde vlekken van het humeuze dek naast brokken van de originele C-horizont voorkomen. Dit is met name duidelijk in werkput 3 en 5, en in mindere mate in werkput 1. Ter hoogte van werkput 1, 2 en 4 bevindt zich tussen het zwartbruine humeuze hek en de (afgetopte) C-horizont veelal nog een donkergrijsbruine, humeuze laag die plaatselijk eveneens de scherp begrensde vlekken bevat die wijzen op (sub)recente machinale verstoring. Op andere plaatsen, zoals ter hoogte van profiel 201 (afb. 5.2), is deze laag nog redelijk intact te noemen en zijn ploeg- of spitsporen waargenomen die tot in de schone C-horizont reiken. De scherpe overgang naar de C-horizont laat zien dat ook dit pakket als relatief jong beschouwd mag worden.

5.3 Interpretatie

Binnen het plangebied zijn relatief laag gelegen fluvioperiglaciale afzettingen aangetroffen waarop een humeus dek is opgebracht. Getuige de aanwezigheid van scherp begrensde vlekken binnen dit voor de rest vrij homogene dek, de scherpe overgang van het humeuze dek naar de C-horizont en de afwezigheid van een (meerfasig) plaggendek betreft het hier een relatief jonge ophoging. Toch moet hier op basis van de aanwezigheid van een humeus dek met een dikte van meer dan een halve meter wel over een hoge zwarte enkeerdgrond gesproken worden. De lage ligging alsmede de sterk lemige bodemgesteldheid maken het plangebied relatief vochtig en niet aantrekkelijk voor bewoning of akkerbouw. Daarnaast is niet uit te sluiten dat tijdens de (sub)recente machinale bodemverstoring eventueel tóch aanwezige archeologische sporen zijn vernietigd.

6 Sporen en vondsten

6.1 Sporen

Tijdens het onderzoek zijn 15 spoornummers uitgedeeld. Recente verstoringen hebben per sleuf één spoornummer gekregen. Daarnaast heeft de natuurlijke ondergrond in elke sleuf één spoornummer gekregen (tabel 6.1).

Aard spoor	Aantal spoornummers
greppel (20 ^{ste} eeuw)	4
recente verstoring	5
natuurlijke ondergrond	4
natuurlijke verstoring	2
TOTAAL	15

Tabel 6.1 Sporen naar aard spoor.

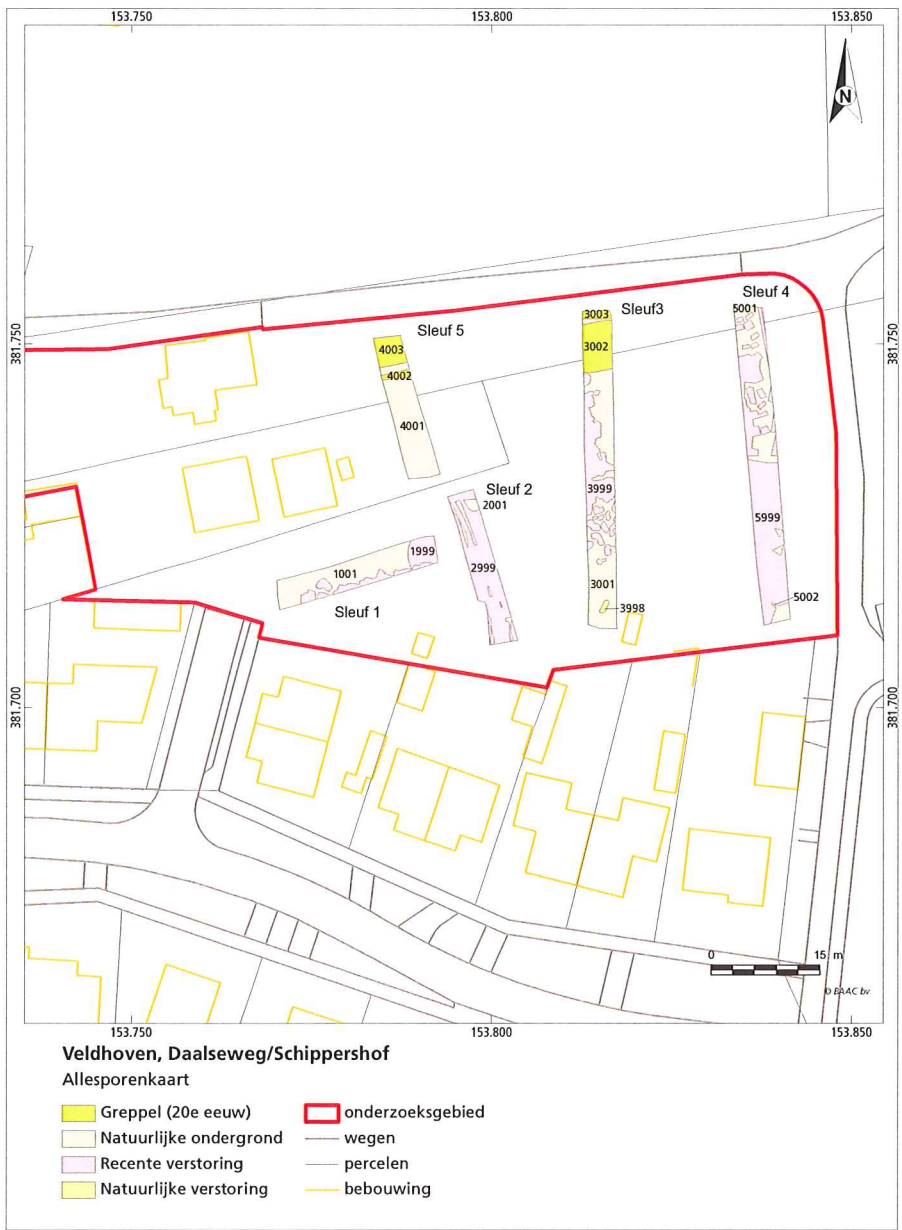
Tijdens het onderzoek zijn vijf sporen aangetroffen. Twee greppels in het noorden van sleuf 3 en twee greppels in het noorden van sleuf 4 dateren op grond van de donkere, niet gebioturbeerde vulling uit de twintigste eeuw. Deze greppels komen tevens niet voor op de oudste kadastrale kaart (afb. 6.2).¹⁷ Daarnaast is één spoor aangetroffen in sleuf 5. Dit spoor is gecoupeerd, maar bleek een natuurlijke oorsprong te hebben.

In de sleuven 1, 2, 3 en 5 zijn veel recente verstoringen aangetroffen (afb. 6.3). Deze verstoringen bestaan uit gaten die door een graafmachine met getande bak zijn gegraven. Vermoedelijk is de bovengrond hier systematisch machinaal vergraven. Daarbij is ook de ongeroerde bodem aangetast. Alleen in sleuf 4 is geen sprake van vergravingen (afb. 6.4). Dit leverde in de sleuf echter geen oudere sporen op.

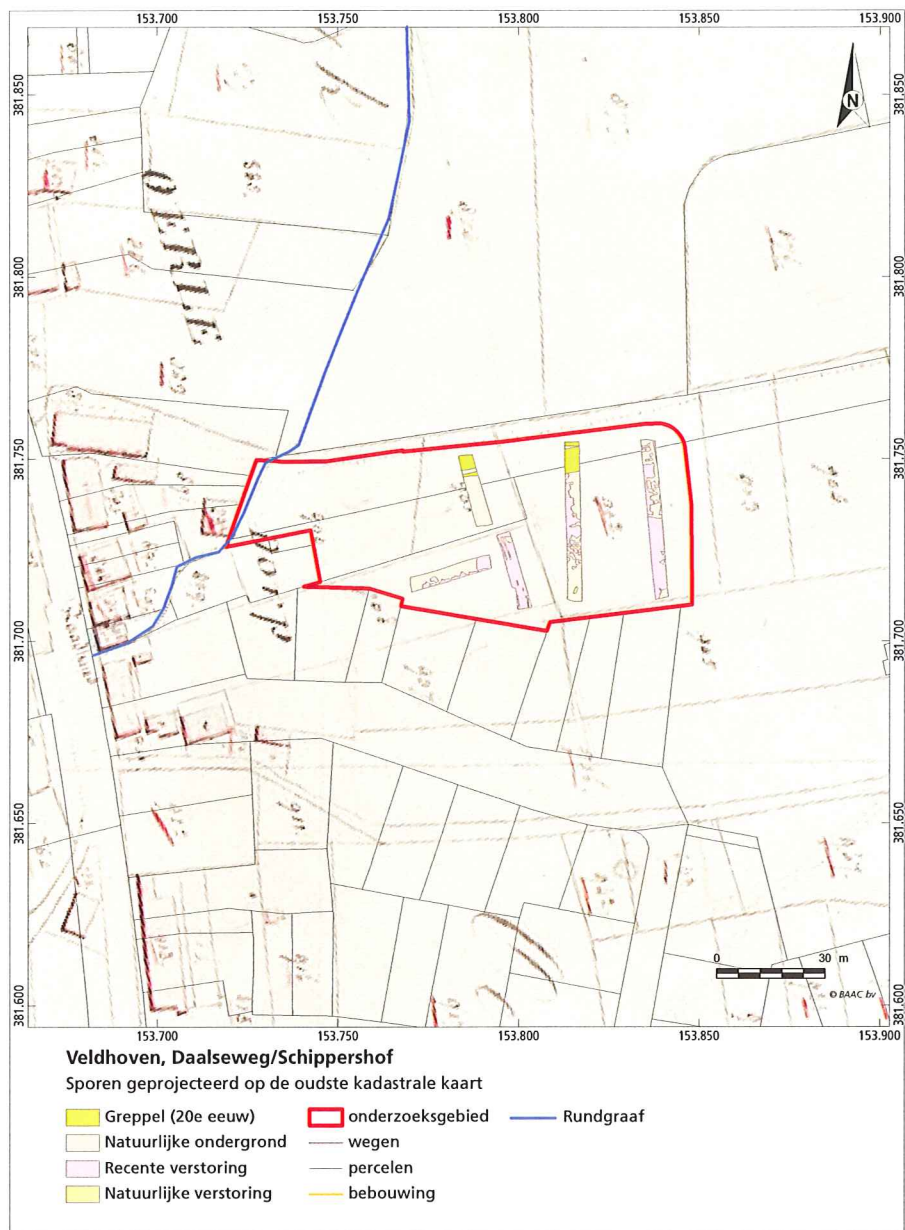
6.2 Vondsten

Tijdens het onderzoek zijn geen vondsten gedaan.

¹⁷ Watwaswaar 2011 (www.watwaswaar.nl).

Afb. 6.1 Allesporenkaart

Afb. 6.2 De aangetroffen sporen geprojecteerd op de oudste kadastrale kaart.

Afb. 6.3 Het vlak in proef-
sleuf 1 (boven) en 5 (midden).

Afb. 6.4 Het vlak in proef-
sleuf 4.

7

Beantwoording van de onderzoeksvragen en aanbevelingen

7.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

■ Algemeen

1. Zijn er archeologische resten (sporen, structuren en vondsten) in de bodem aanwezig, of zijn er aanwijzingen dat deze hier verwacht mogen worden?

Tijdens het onderzoek zijn geen sporen ouder dan de twintigste eeuw aangetroffen. Verder zijn geen vondsten gedaan, zodat ook op grond van vondsten geen specifieke verwachting wat betreft archeologische resten op te stellen is.

2. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hier dan voor te geven?

In de sleuven 1, 2, 3 en 5 is de bovengrond machinaal vergraven. Hierbij is de C-horizont op veel plaatsen verstoord gemaakt. Archeologische resten zullen hierbij zijn vernietigd. In sleuf 4 is de C-horizont relatief goed bewaard gebleven. Hier zijn echter evenmin vondsten of sporen aangetroffen. Op basis van oud kaartmateriaal valt op te maken dat in het onderzoeksgebied sprake is van een sterk variabel landgebruik. Het lijkt er daarom op dat hier sprake is van marginale gronden die tot en met de volle middeleeuwen niet aantrekkelijk waren voor bewoning.

■ Gaafheid en conservering van de vindplaatsen

1. In welke lagen, zones of gebieden bevinden zich gawe en goed geconserveerde archeologische resten of waar zijn ze te verwachten?

Tijdens het onderzoek zijn geen archeologische resten aangetroffen. Evenmin zijn er aanwijzingen aangetroffen dat deze elders in het onderzoeksgebied verwacht mogen worden.

2. Wat is de mate van conservering en gaafheid van de archeologische resten?

Niet van toepassing.

■ Perioden en sites

1. Indien archeologische resten aanwezig zijn, kunnen er binnen de vindplaats aparte sites onderscheiden worden en op welke gronden?¹⁸

Niet van toepassing.

2. Wat is de begrenzing en de ruimtelijke spreiding, zowel in horizontale als verticale zin, van de sites en wat is de onderlinge samenhang?

¹⁸ Met vindplaats wordt in algemene zin bedoeld een locatie waar sporen of vondsten aangetroffen zijn. Onder site wordt hier verstaan een clustering van structuren, sporen en vondsten die in tijd, ruimte en complextypen bij elkaar horen. Sites kunnen zich op meerdere niveaus manifesteren (bijvoorbeeld nederzetting, erf, individueel gebouw). Op het laatste niveau kan beter van structuren of fenomenen gesproken worden.

Niet van toepassing.

3. Wat is per archeologische *site* in het onderzoeksgebied:

a. de ligging (inclusief diepteligging) en begrenzing

Niet van toepassing.

b. de geologische en/of bodemkundige eenheid

Niet van toepassing.

c. de omvang (inclusief verticale dimensies)

Niet van toepassing.

d. aard /complexiteit / functie

Niet van toepassing.

e. de samenstelling van de archeologische resten (grondsporen en mobilia)

Niet van toepassing.

f. de vondst- en spoordichtheid

Niet van toepassing.

g. de stratigrafie

Niet van toepassing.

h. de ouderdom, periodisering, typechronologische classificatie

Niet van toepassing.

4. Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (off-*site*-patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen, etc?

Er zijn geen aanwijzingen voor landgebruik vóór de twintigste eeuw aangetroffen.

5. Zijn er aanwijzingen voor agrarische en/of ambachtelijke activiteiten? Zo ja, waaruit blijkt dat en welke kenmerken zijn hieraan naar analogie van vraag 3 aan te geven?

Er zijn geen aanwijzingen voor agrarische of ambachtelijke activiteiten aangetroffen.

6. Kunnen meerdere bewoningsfasen onderscheiden worden? Zo ja, in welke mate zijn deze aaneensluitend?

Niet van toepassing.

7. Wanneer en waarom zijn de sites en de vindplaats in zijn geheel verlaten of in onbruik geraakt?

Niet van toepassing.

■ Landschap en bodem

1. Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de sites (geologie, bodemkunde, geomorfologie, afstand tot water, reliëf)?

Geomorfologisch is het onderzoeksgebied deels niet gekarteerd vanwege de ligging in een bebouwde omgeving. Het wel gekarteerde deel is gelegen op dekzandruggen, al dan niet voorzien van een oud bouwlanddek.

Uit oud kaartmateriaal blijkt echter dat de Rundgraaf in de negentiende eeuw langs de westrand van het onderzoeksgebied gestroomd heeft.

Hoewel de bovengrond dikker is dan 50 cm en dus bodemkundig gesproken moet worden van een enkeerdgrond, lijkt in het onderzoeksgebied geen sprake te zijn van een esdek in historische zin. Het aanwezige humeuze dek lijkt zeer laat te zijn opgebracht. Dit komt overeen met de oudste kaarten waaruit blijkt dat ter plaatse sprake is van een afwisseling van tuinen/lakkers en weidegronden. Volgens het AHN is het onderzoeksgebied relatief laag gelegen.¹⁹ Dit impliceert dat het gebied in het verleden vrij nat is geweest.

2. Wat is de paleo-ecologische context van het onderzoeksgebied? Liggen in de omgeving locaties die voor pollenanalyse bemonsterd kunnen worden?

Niet van toepassing.

3. Kan aan de hand van archeologisch vondstmateriaal uit het cultuurdek een uitspraak worden gedaan over de ouderdom en/of de vorming van dit cultuurdek?

Op grond van het ontbreken van oud vondstmateriaal en de grote variatie in landgebruik op oude kaarten is het onwaarschijnlijk dat hier sprake is van een esdek. De humeuze bovengrond lijkt eerder te zijn ontstaan door het omwerken en/of ophogen van het terrein.

4. Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat is het effect daarvan?

Niet van toepassing.

7.2 Waardering

Tijdens het onderzoek zijn geen vindplaatsen aangetroffen. Bij gebrek aan vindplaatsen blijft een waardering hier dan ook achterwege.

7.3 Aanbevelingen

Aangezien tijdens het onderzoek geen relevante sporen of vondsten zijn gedaan adviseert BAAC bv het onderzoeksgebied vrij te geven voor bodemversturende activiteiten.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Dit selectieadvies betekent nog **niet** dat bodemversturende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten al ondernomen kunnen worden. Het selectieadvies dient namelijk eerst beoordeeld te worden door het bevoegd gezag. De beoordeling zelf wordt overigens het selectiebesluit genoemd.

19 AHN 2011 (www.ahn.nl).

8

Samenvatting en conclusies

Op 21 februari 2011 heeft BAAC bv een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven uitgevoerd aan de Daalseweg te Veldhoven. Reden voor het onderzoek zijn de woningbouwplannen binnen het plangebied Schippershof en meer specifiek de bouw van vier vrijstaande woningen binnen het onderzoeksgebied. Bij deze bouw zullen eventueel binnen het onderzoeksgebied aanwezige archeologische resten vernietigd worden.

Binnen het onderzoeksgebied zijn vijf proefsleuven aangelegd met een gezamenlijke oppervlakte van 602 m². In vier van de vijf aangelegde sleuven bleek dat de bodem tot 20 à 40 cm in de C-horizont in subrecente of recente periode machinaal vergraven is. In de vijfde sleuf waren geen verstoringen aanwezig.

De enige sporen die zijn aangetroffen zijn een aantal greppels langs de noordgrens van het onderzoeksgebied. Deze sporen zijn op grond van het uiterlijk in de twintigste eeuw gedateerd. Daarnaast komen de greppels ook niet voor op de oudste kadastrale kaart uit circa 1832. Vondsten zijn tijdens het onderzoek niet gedaan.

Vanwege de afwezigheid van archeologisch relevante sporen en vondsten adviseert BAAC bv het onderzoeksgebied vrij te geven voor bodemversturende activiteiten.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Dit selectieadvies betekent nog **niet** dat bodemversturende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten al ondernomen kunnen worden. Het selectieadvies dient namelijk eerst beoordeeld te worden door het bevoegd gezag. De beoordeling zelf wordt overigens het selectiebesluit genoemd.

9 Literatuur en bronnen

Literatuur

- Brouwer, M.C., 2009: *Veldhoven, Heikantsebaan, Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, 's-Hertogenbosch* (BAAC-rapport A-08.0194).
- Bijnen, J., 2005: *Veldhoven, 4000 jaar geschiedenis van Oerle, Meerveldhoven, Veldhoven en Zeelst*, Veldhoven.
- Kortlang, F.P./M. van der Weele, 2010: *Programma van Eisen, Veldhoven, Plangebied Daalseweg/Schippershof. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P)*, Eindhoven.
- Schokker, J./F.D. de Lang/H.J.T. Weerts/C. den Otter, 2003: *Beschrijving van de Formatie van Boxtel*, verkregen via <http://www.dinoloket.nl/nomenclatorShallow/nl/overig/boxtel/index.html>
- Weele, M. van der/F.P. Kortlang 2010: *Veldtoets en Advies Archeologie Daalseweg/Schippershof gemeente Veldhoven*, Eindhoven.
- Weele, M. van der /F.P. Kortlang 2009: *Quickscan en Veldcheck Oude Kerkstraat 42 te Veldhoven*, Eindhoven.
- Weerden, J.F. van der, in voorbereiding: *Veldhoven, Zilverackers deelgebied 1, IVO door middel van proefsleuven, 's-Hertogenbosch* (BAAC-rapport A-10.0068).

Kaarten

- Stiboka, 1983: *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000*, Wageningen

Internetsites

- WatwasWaar, 2010: *Eerste Kadastrale kaart uit 1820-1832*, Website geraadpleegd in februari 2011 via www.watwaswaar.nl
- AHN 2011: *Actueel hoogtebestand Nederland*, verkregen via <http://www.ahn.nl/viewer>.

Bijlagen

- 1 ■ Archeologische en geologische tijdvakken
- 2 ■ Sporenlijst

Bijlage 1 Archeologische en geologische tijdvakken.

PALEO	Paleolithicum/ oude steentijd	tot 8800 v Chr.
PALEOV	Paleolithicum vroeg	tot 300.000 v Chr.
PALEOM	Paleolithicum midden	300.000-35.000 v Chr.
PALEOL	Paleolithicum laat	35.000-8800 v Chr.
PALEOLA	Paleolithicum laat A	35.000-18.000 v Chr.
PALEOLB	Paleolithicum laat B	18.000-8800 v Chr.
MESO	Mesolithicum/ midden steentijd	8800-4900 v Chr.
MESOV	Mesolithicum vroeg	8800-7100 v Chr.
MESOM	Mesolithicum midden	7100-6450 v Chr.
MESOL	Mesolithicum laat	6450-4900 v Chr.
NEO	Neolithicum / nieuwe steentijd	5300-2000 v Chr.
NEOV	Neolithicum vroeg	5300- 4200 v Chr.
NEOVA	Neolithicum vroeg A	5300-4900 v Chr.
NEOVB	Neolithicum vroeg B	4900-4200 v Chr.
NEOM	Neolithicum midden	4200-2850 v Chr.
NEOMA	Neolithicum midden A	4200-3400 v Chr.
NEOMB	Neolithicum midden B	3400-2850 v Chr.
NEOL	Neolithicum laat	2850-2000 v Chr.
NEOLA	Neolithicum laat A	2850-2450 v Chr.
NEOLB	Neolithicum laat B	2450-2000 v Chr.
BRONS	Bronstijd	2000-800 v Chr.
BRONSV	Bronstijd vroeg	2000-1800 v Chr.
BRONSM	Bronstijd midden	1800-1100 v Chr.
BRONSMA	Bronstijd midden A	1800-1500 v Chr.
BRONSMB	Bronstijd midden B	1500-1100 v Chr.
BRONSL	Bronstijd laat	1100-800 v Chr.
IJZ	IJzertijd	800-12 v Chr.
IJZV	IJzertijd vroeg	800-500 v Chr.
IJZM	IJzertijd midden	500-250 v Chr.
IJZL	IJzertijd laat	250-12 v Chr.
ROM	Romeinse tijd	12 v Chr. - 450 na Chr.
ROMV	Romeinse tijd vroeg	12 v Chr. - 70 na Chr.
ROMVA	Romeinse tijd vroeg A	12 v Chr. - 25 na Chr.
ROMVB	Romeinse tijd vroeg B	25 - 70 na Chr.
ROMM	Romeinse tijd midden	70- 270 na Chr.
ROMMA	Romeinse tijd midden A	70- 150 na Chr.
ROMMB	Romeinse tijd midden B	150- 270 na Chr.
ROML	Romeinse tijd laat	270- 450 na Chr.
ROMLA	Romeinse tijd laat A	270- 350 na Chr.
ROMLB	Romeinse tijd laat B	350- 450 na Chr.
ME	Middeleeuwen	450- 1500 na Chr.
VME	Middeleeuwen vroeg	450- 1050 na Chr.
VMEA	Middeleeuwen vroeg A	450- 525 na Chr.
VMEB	Middeleeuwen vroeg B	525- 725 na Chr.
VMEC	Middeleeuwen vroeg C	725- 900 na Chr.
VMED	Middeleeuwen vroeg D	900- 1050 na Chr.
LME	Middeleeuwen laat	1050- 1500 na Chr.
LMEA	Middeleeuwen laat A	1050- 1250 na Chr.
LMEB	Middeleeuwen laat B	1250- 1500 na Chr.
NT	Nieuwe tijd	1500- heden
NTA	Nieuwe tijd A	1500- 1650 na Chr.
NTB	Nieuwe tijd B	1650- 1850 na Chr.
NTC	Nieuwe tijd C	1850- heden

Bijlage 2 Sporenlijst

Spoor	Sleuf	Vlak	Aard spoor	Gecoupeerd	Datering
1001	1	1	Natuurlijke ondergrond	Nee	-
1999	1	1	Recente verstoring	Nee	-
2001	2	1	Natuurlijke ondergrond	Nee	-
2999	2	1	Recente verstoring	Nee	-
3001	3	1	Natuurlijke ondergrond	Nee	-
3002	3	1	Greppel	Nee	Recent
3003	3	1	Greppel	Nee	Recent
3998	3	1	Natuurlijke verstoring	Nee	-
3999	3	1	Recente verstoring	Nee	-
4001	4	1	Natuurlijke ondergrond	Nee	-
4002	4	1	Greppel	Nee	Recent
4003	4	1	Greppel	Nee	Recent
5001	5	1	Natuurlijke ondergrond	Nee	-
5002	5	1	Natuurlijke verstoring	Ja	-
5999	5	1	Recente verstoring	Nee	-

